

ACC. N:R M. 9796: 1-19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Olava Andersson

Härad: Ingelstad

Adress: Kränestads skola, Lunnarp

Socken: Kränestad

Berättat av: Erik Andersson, Olof Nilsson

Uppteckningsår: 1945

Föddår 1866 i Kåpinge, Kränestad

Bröllop och bröllopsceder.

s. 1-19. LUF. 52.

Landskap: *Skåne*
Härad: *Ingelstad*
Socken: *Fräinstad*
Uppteckningsår: *1945*

Upptecknat av: *Elias Larsson*
Adress: *Fräinstads Hale, Lemmars*
Berättat av: *Jarl Larsson, Ole Nilsson*
Föddår: *1866 i Kopsinge, Fräinstad*

Uppteckningen rör *Brällor och brällorsrör.*

L n F 52.

I Rens trakt brukar brud
och brudgum följa i sälskaps
in i Rytan, åt minstone var
seften sådan bland ungdomen.
Bruden har alltid ringslring.
Den var av silver, mycket bred
och med många Rulösa stonar
i olika färger infättade. Lådan
var ringen av guld. Det föckom
ibland att de färgiga länade
ringen av någon god vän. Den fäns

M. 9796¹²

ringelningen använde man i de tre
bruders. De utan brud vid hög tid-
liga tillfällen. Under bröllopsfesten
förkann det ofta att man bestod små
klass kring brudparet, något litet
och milt. Brudparet. Brudparet vid
mycket stora och fina bröllops för-
kän ^{många} klass utomhus. Man t. ex. Petter
Lylvan på Bollnäs gift sig för
det klass kring brudparet vilka
lyste upp hela tratten på 5-6 km.
avstånd.

Man brukade placera gästerna vid
bröllopsmiddagen så att brud-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gummens stätt ^{M. 9796:3} samt en till brud-
gumman och brudens vid brudens
sida. Ofta blev det kin och placc-
nieren och många blev "stötta"
därför att han tyckte sig ej få
tillräckligt fin plats. Man märkte
alltid stora väldigt innan man kom.
De förmå gästerna att gå till bords.
Första viken gå först. Det leids an-
till på två måltider, middag och
kvälsmat. Middagen består van-
ligtvis ^{kl. 2.} av lutfisk, lamme kött, och
till efterrätt svetskassappa. Den kväls-
mat leids det kl. 4. sylta och rödbete

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

M. 9796:4

lammakött, och så flera slags gröt.
Gästerna hade alltid "förmiddag" med när-
de för den bröllops, och förresten den
andra kalas otersa. Man hade mycket
oskummad mjölk i en kopparspösa.
Smör i fina smörkoppor, löst uppstoft
och fint "prieslat". Och så hade man
med sig "fint bröd", (sittat råg mjöls-
bröd) vilket ju aldrig förekom i var-
dagslag. Man hade särskilda "förmiddags-
dukar" sydda av fint vitt linne bro-
derat med "utskärs söm" och hälsömm,
vilka man svepte över matvarorna.
När kalaset så var slut fick man alltid

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

M. 9796:5.

med sig hem i sin kappstuga, lite
gröt, fint bröd och en bit kött. Dis-
gästen var mycket god, väl kakt, på
ostsmakad mjölk. Han kände den i
en stor inmurad källare. Det gick nämligen
att stora mängder. Alla gästerna
skulle ju ha lite med hem.

Spelman ledde man alltid på bröllop.
För spelman stod alltid på och var
sin sida och dörrar till gästbuds-
saken och spelade vi nummer för
varje ny gäst som brödde in. Un-
der middagen spelade man för varje
ny när som sålts från på bordet.
Och så ätte spelmannen i stuen
till och från kyrkan och spelade även

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

M. 9796:6.

de. Håi på Östheru fanns en spelmann
släkt, Ramelius, bodde i Stora Herr-
stad och Östra Engelstad, som var my-
cket skickliga. En av bruderna åkte
en morgon hem från sin bröllops
samma vagn som Ramelius. Torsdag
Första han spelat hela föregående dag
och när höll fiolen under hela hem-
färden. Det var som de sprutade
och fina och fackel som ledde längs
vägen man körde, kom ut på för-
stebanen i "bara värmen" för att
lyssna. Under bröllopsfestligheterna
brukade man dansa i prägen till
spelmannen. Man gick omkring med
en fackel och såg där gästerna gick

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lågga pengarna. Spelmännen fick ju ersättning betalt av värdskapet. Fjörde präst och köpiska brukade man ej danka i en peng. Men när man "tog ut lysning" brukade man ge bröde präst och klarkare en peng.

På bräups dansades det alltid. Kad-ritj brukade avsluta dansen. Det för-örigst dansades polska och "midsom-
dans" (tamba). Brudparet öppnade dansen. När det var man ej löst talas om att de ring kring brudgummen. Då helks det "sängslag" för-
kammit. Men brukade där enst följa
brudparet till sängs då man gick
för, lysande med ljus, ut i Kammar-
nen. Det förskann också att man stän-

M. 9796:8.

En träsko under deras säng. Man brukade också kasta en träsko till ris-
gryn efter brudparet när de förde till
sin nya hem. Morgonen efter bröllo-
ret var det brudligt än lejda brud-
paret kaffe på sängen. "Hög var
en brudsäng" säger en gammalt
ordspråk. Sängen framgick än brud-
sängen skulle vara bäddad med en
mycket tjock kudd och dynor. Den
som klädde bruden brukade bädda
sängen.

På 1850-talet var bruden klädd
i röd eller grön vadmalshjul med
klammigt siduliv. Hon led stort rym-
kat sin förklädd av "sockersduk" ofta
brodat med tålsäm. Utanpå förklädd

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 9796:9.

LUND UNIVERSITY
BIBLIOTHEK
FOLK-
HÄLSA
HISTORISKA
MUSEET

hängde i ena sidan ett par s.k. listar, 2 & 3 par. breda band av rött kläder eller varat rött linne, rikt broderat med glänttråd. De tunnast hade även vitt klut av linne eller "sackenduk", broderad. För det en för många hade även många smycken, kalsläs, striglakors, maljor och bucklor. Anledning år 1890 blev denna brudklädsel ovanlig och man hade istället en enkelt svart klänning, myrtekrona och vitt tyllslöja. Först omkring år 1910 blev de vita brudklänningarna moten här. Brudkronan var fortfarande av myrtin, men modellerna var ej riktigt lika de gamla brud-

M. 9796:10.

Kronan som bestod av krona och
krans d. v. s. en liten ring av myr-
ten placerad utanom den riktiga
kronan som hade 6 & 7 löjor som
läpt samman nypa på fjässon.

Krans av lingonris var ej förskans-
mit här, och länade guldkransor
var man ej läpt förän under se-
nan år. Då man tidvis utvät
man kransen och hade bara krona.

För ansågs det ej passande för
en brud som ej var mö än bara
krona, den skulle endast ha krans.

Regåner alida uppfästningar om
en brud som fått barn eller lämnat
gift, och att det var skam, och att

M. 9796:11

man ej brukade gifta sig förrän glic-
ken var med barn. Känner brästar-
na ej till det. Det var som om brud-
klänningen brukade klä bruden

Brud och brudgum skulde
ej visa sig för gästerna förrän
vid vigselakten. Det bruket
har hållit i länge. Uppstickaren
gifta sig så sent som 1917 och
såu då jämte sin brudgum
i en särskild rum under ti-
den som lundratatet gäst-
boudoirs och bjöds på kaffe.
Det när ryggen höjde från den
trappan som ej brudparet
så obemärkt som möjligt upp
och tog plats och för den kyrkan

följd av gästerna i en lång kar-
van käftskjutsen. När man så
kommit tillbaka till bröllopsgå-
rden var det såd an gästerna en
och en gång fram och lyckönskade
brudparet i en glas vin. Så
följde middagen och dansen.

När det inte låg löst talas om
peng i brudskan, eller om hon
skulle spegla sig i en fat med vat-
ten. Det hette för man löst talas
om rockabränne eller ljöndreg-
ning.

När brudarna efter resa, älsportar,
och via möggen till bröllops-
gårdar, och till porten till den

M. 9796:13.

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Loge där man dansade, i kändel-
n man ej hade så stor "stucklångt"
än man kunde dansa i salen där.
Joan brukade ofta vara en ärlig
vid bred praxis nya lera. Det var
mycket som den sköta den till.

I bröllopsgåsten pyntade man
och gjorde så fint man kunde. Var
det sommar så klädde man med
ljärtlov och annat grönt. Och så

Klippte man pappersgritar och
kängor i taket. Alla gamla fina
dräfter kom upp ur kistorna och
bredde på bänkar och soffor.

Ven dala klackor och skäp last
man ville lindra med knutis
till.

M. 9796:14.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Var mycket utbredd bruk var i
trakten var en skjula vid bröl-
lop. Man sköt både när man
hörd till och från kyrkan, och
så under hela kalaset. Både blev
fästarna rädda och råkade i sken.
En av brudarna var gäst för en
stort bröllop när tre systrar gif-
te sig samtidigt. På första skjut-
sen råkte spelmännen. När skottet
började ska blev fästarna rädda
och skenade. Kvinnan kunde inte
hålla den ensam, utan en av spel-
männen "Klinten" måste Rosta sin
klarinet i vägen och hjälpa till
att tygla fästarna. En annan av

M. 9796:15

LUND UNIVERSITY
BOK- OCH
BILDSAMLINGEN
BIBLIOTHEK

berättelsen var även med de lastar-
na blev räddade för skam. De kasta-
de slarna av sig, tog en stjärph,
och de åkade för i vagnen. Ingen
blev dock nämnvärt skadad, men
berättelsen hade en ny fin "hög-
tröja" på, som blev förstörd. En
annan berättelse var i sin gröna
ungdom med på ett stort bröllop.
Fast han var mycket ung kunde
han ändå dansa. Han hade nämligen
en tr systers, skillegår i Kuster,
som såg honom. För första gången
i sitt liv gick han nu och bjöd
upp en främmad flicka. Både en-
de dansen kom till skam paranta
mellan hans ben. I förskräckelse

M. 9796:16.

LUND UNIVERSITY
FOLK-ANALISARUM

släppte han sin flicka ut sprang
bort till sin mor och skrek: "Mor
du skrek mellan mina ben".

Nånga av gästerna satte med sig
"puffertar" (små pistoler) och lossa-
de då och då sin skåp medan dan-
sen pågick. En gång komnade en
förladning på dukens ränna läng
på bordet och det följde eld
i det tjina träst väder var knu-
tit runt dukens. Men mer uttryck
var det inga skåp som tände
eller skadade någon. De blev
småa värdigt. Efter skit man
skåp var i brannen på gästerna
och de gav värdigt skåp.

M. 9796:17

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINN. SÄMPL. SÄMPL.

Det var också en allmän sed att
"Kära från brudbrant". De av brak-
kens ungdomar som ej var med
på bröllopet samlades och så
togs man på bräken i väg
till bröllopsgården. Först skat-
man en skål och så ropade
man: "Brudbrant från" så skul-
le brudbrant gå ut på trappan
och visa sig. Men från tårnor.
eller några andra gäster, gick med
och sat i kanten en tält hys
barnen de stände sig på vardera
sidan av brudbrant. Så kunde
man för brudbrant. Alla som
"Kära från" skulle därpå in
i bröllopsgården och på brak-

M. 9796:18

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

ning, brännvin, vin och Kakor.

Man låtsas alltid att man inte
vill följa med in hos gärna man
än avslår det. Det hörd till
gud lov. Därför låtsas man sprin-
ga från gästen, och gästerna och
husfalken sprang efter för att ta
fast "roparna", som mycket gärna
lät sig tagas. Senare ord än Rella
från brudparet kom ännu kvar
i ganska stor utsträckning. Men
man brukar numera ta ut en fles-
ke vin och kakor som leds ut
på gårdsplanen.

På stora brällars lade man
i forna den förridare. Det var

M. 9796:19.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Klädde i Repprock. Afta spelat
de fjol eller klammur.

För i tiden pågick alltid bröllo-
pet i två eller tre dagar. De
sista dagarna såg bruden inte
sinn gäst, utan skulle de visa
sina husliga färdigheter. Hon
sprang flinkt omkring och pasta-
de upp och var mycket duktig.